חוה די בעקערקע

איין אינטערעסנטער ראמאן, וואס די לעזער וועלין זיין זייער צופרידען.

פון ש. ב.

ווילנא

שנת תרנ"ח לפ"ק

ЕВА ПЕКАРКА.

Разсказъ Ш. Б.

Соб. изд. Л. Л. Маца.

HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY

187

ВИЛЬНА.
Типографія Л. Л. Маца Завальная 30. 1911. г.

1.

הער חוה וואס קאן זיין דער סוף פון דעם ? איך בין שטענדיג א שלעכטע , פרעג איך דיר ווייא זאל איך טאהן ? א מענש איז דאך ניט קיין אייזין , אייזין אז מען האקט , ברעכט זיך אויך אבער בפרט א מענש , וואס זאל איך פריער טאן ? צו פאר קנעטין די בייגיל , דאס מוז מען דאך זיך שוין שטעלין באקין , אדער איין מאכין אויף בולקעס , עס איז אין קראם ניטא אשריד ופליט פון יענע גיבעק , עס וואלט נאך גיוועזן וואלט מען אויך פאר קויפט , אדער קאכען טעצערע , איך ווייס אליין ניט וואס פריער צו טאן .

וואס ווילסטו מוטער פון מיר האבין , איך האב דיר צעהן מאל גיזאגט אז איך קאן זיך ניט צו רייסין , איך זיין ניט ליידיג , פאריכטען מוז מאן , אונ פאר שרייבען דארף מען , אונ דער ל׳ רער קומט , מוז איך די צייט אפ היטען , אונ אויסער אלעס דארף איך נאך גיין מאנען חובות , לייען געלט , אונ מאכען אין שטוב איין ארדענונג .

דו ביזט גירעכט חועלע , אבער וואס טוט מען מיט דיין טאטין , גייט ער אוועק פאר נעסט ער שוין צו קומען .

ער מוז דאך אבער גיין דאווענען .

אלע אידין גייען דאווענען שפעטער וויא ער גייט . אונ קומען פריער .

דו ווייסט מאמא , אז דו דארפסט אים ניט צעפין ;

פאר וואס ?

פאר דעם וואס ער איז ניט גיוויינט צו די פרנסות .

פאר וואס זיינען מיר גיוויינט :

איז אונז אויך ניט גיוועזן אנפאנגס צום הארצין , נאר מיר האבין זיך שוין צו גיוויינט , אבער ער איז נאר וואס גיקומען פון זיין שטעלע , וואס איז גיווענט גיוועזן צו גיין רייז , שיין , אונ מיט

(חוה די בעקערס עס) פוחדים

סוחרים האבן, שעפטין, איז אים גיוויס ניט גוט איידער ער וועט גיווייגט ווערין.

אבער ווען ער ניט אכטונג אין קראם, וואלט איך וואס גיטאן אין שטוב.

וועל איך ארויס גיין אין קראם.

דו האסט אנדערע ארבעט.

יענע ארבעט איז ניט זייער גייטיג.

דער וייל קומט אריין דער פאטער.

הער פסח דו ביזט אוטגירעכט.

מיט וואס גינענדיל?

מיט דעם וואס דיר ארט גאר ניט פאר די שטיב.

הער גנענדיל, דוא וייסט גאנץ גוט אז איך בין דא וויא אגימאפטער, איך בין פרעמד פון אלעמען, איך בין שוין יאהרען לאנג פון דעם געגינד, אונ איך בין אפ גיוויינט קרוגאם פון איערע מנהגים מיט איערע שיינע רייד אונ אין שטוב זיין איז ניט פאר מיין גיזונד, איך ווער צו מיסט פון די רייד וואס יעדער זאגט זיך אחכמה, מארסטו גאר ניט פארלאנגען פון מיר אז איך זאל ווערין אבן בית.

דעם מאל ביזטו גירעכט פסח, אגאסט איז מען אשעה ניט מעהר, אונ דו ביזט שוין דרייא וואכין אין שטוב, אונ ווער עס וואלט דיר ניט גוט קאנען, וואלט גימיינט אז דו ביזט איין ארים בחור.

נינענדיל, איך וועל גיוויס ניט זיין קיין שטובינגער, איך וועל קריגען אשטעלע אונ דיר שיקען געלט, אבער אין דיינע גישעפטין מישען זיך, איז ניט פאר מיר.

דו שעמסט זיך מיט דיין גישעפט פסח, וואס איז פאר אבושה? עס איז דא אזעלכע מענשין, וואס וואלטין געביך וועלין דאס האבין.

איך בין ניט גרייך צו אנאנדערין, אונ אלע מענשען זאלען האבען איין נייסט טרעפט דאס ניט.

פסח, דא איז גיוועזן זלמן דער שדכן, ער האט גיווארט אויף דיר אפשר צוויא שעה.

(תוה די בעקערקעס)

און דו קאנסט ניט ריידן מיט אים ?
דאס גיהערט צו אפאטער .
אבער אז איך בין ניטא , האסטו דאך גיקענט ריידן ?
איך האב גירעט מיט אים .
נוא , וואס זאגט ער ?
ער זאגט אז מענדיל וויל ניט מינער וויא פיר הונדערטער .
וואס מיינסטו ער איז ווערט די געלט .
אויב דיר איז גיפעלין , קאנסטו איינשטיטען , פסח .
ער איז אווילער בחור אקענער אקלוגער אפרוטער .
דוא קאנסט איהם נט ? פסח .
זייער גוט . ער האט אנאמען אין גאנצין שול הויף , גאהר
מען דארף פרעגין בייא חוה'ן וואס וועט זיא זאגין .
גיין פסח , חוה'ן איז ניטא וואס צוא פרעגין , זיא איז דאך
אמוהייארע קינד , פון דיא עלטערינס ווייד וועט זיא ניט ארוים .
נינענדיל , איצטער איז גאר אנאנדער וועלט , מען קאן
זיך אליין אויך ניט גלויבין , אלזא מוז מען איהר פרעגין .
זאל דאס זיין אויף אצווייטען מאהל--פסח , איך האב דיר
גיוואלט—נעבטין פרעגין , וואדום קומט חוה אלע נאכט שפעט ? .
ווען גייט זיא אוועק ?
ערך אכט אזייגער .
ווען קומט זיא צו ריק ?
ארום צעהן .
דאס דארף מען וויסין גינענדיל , אז אמענטש גייט אלע נאכט
געווים איז ניט—אומזיסט דער גיין .
איך האב איהר אפילו גיפרעגט וואו זיא גייט , גאהר זיא
האט מיר גיזאגט אז זיא גייט צו איהרע אבאקאנטע .
צו אבאקאנטע מאכט ניט אוים , נאהר ניט צו אבאקאנטין .
גיין דאס וועט זיא ניט טאהן , זיא איז ניט דער מענטש
אזעלכע גישעפטין צו פירין .
ניט איך וועל זאגין יא , און ניט ניין , בין איך וויים ניט
(חוה דיא בעקערקעס)

דיפֿטיג—קאן איך קיין מיינונג זאגין .

גייא פסח , בייא דיר וואלט שוין געוועזן רעכט צו גלויבן אויף איהר .

איך בין שוין אביסיל גיפּראקטיקירט , איך וויים בעסער וויא וואס—אין צוועלט קאן טרעפין , אלזא איז בייא מיר קיינע וואונדער וואס בייא דיר קומט אויס אז עס קאן ניט זיין .

—————

2.

דיא בעקערקע.

אין דאפינעל אקליין שטעטיל אין וואקנער גובערנא , איז גיוועזן אבעקערקע מען האט איהר גירופין גינענדיל , איהר מאן איז ניט גיוועזן צו הויזע , ער פלעגט שטענדיג זיין אויף אשטעלע , אונ דיא פרויא זיינע גינענדיל איז גיוועזן אגרויסע ,אשת חיל" ליידיג האט זיא ניט גיקאנט זיצין , האט זיא גיבאקין בייגיל , בולקעס , ברויט , אונ זיא האט גיהאט איין טאכטער מען האט איהר גירופין הוה" זיא איז גיוועזן זייער אשיינע קינד , אונ שטענדיג איז זיא גיגאנגען זייער ריין אן גיטאן , צו איהר האט גאר ניט אן גיהערט וואס בייא זייא אין שטוב איז אפּעקארנע , דיא ברויט וואס זייא האבין גיבאקין האבין—זייא זיך טייערע גימיסט , נוייל עס איז איין גיפירט אז עס איז—דא אקנעטערין , אונ זיא גייט איבערין שטעטיל קנעטין דיא דייזעס אונ אריין זעצין אין אויבין—אונ ארויס נעמען , אבער צו דיא בייגיל מיט דיא בולקעס האט שוין גינענדיל גימוזט אליין טאהן , נוייל דאס—איז אזא זאך וואס מען קאן זיך ניט פארלאזין אויף פרעמדע הענט , אונ הוה פלעגט איהר צו העלפין אונ אז זיא האט איהר גיהאלפין דיא—צרבעט איז זיא ניט גיגאנגען

(תצה דיא בעקערקעס) אום

אום זיין ווי אלע בעקער, אין נענין טייל מיט אריינעם פארטיכיל, דיא האר שיין פאר קעמט, ווער עס איז אריין צו זייא האט זיך גיט גיקענט אפ קוקין פון חוה'ן, בפרט אז מען האט שוין אפ גיבאקין, אונ דיא מוטער איז גיוועזין אין קראם, האט שוין חוה צו גיקליבין דיא שטוב אז עס איז גאר גיט גיוועזין קענטיג אז מען האט געבאקין, עס האט געפינקילט יעדער זאך, אונ זיא האט זיך פערנומען מיט שטובקע זאכין, נייען, שטריקען, לעזין, אונ שרייבין. אלעהרער פלעגט גיין איין אויף איין אורך וואס ער האט מיט איהר גילערנט דיא אלע זאכין וואס דיא צייט פאדערט, אונ זיא האט זייער גרינג איבער גינומען אלעס, אונ איהר שיינקייט מיט איהר פעהיגקייט האט געהאט אבארוף אין שטעטיל, זיא פלעגט זיך גאהר דורך גיין, ביי—נאכט ווען דיא מוטער איז געקומען פון קראם, אליין איז זיא ניט גיגאנגען, נאהר זיא האט גיהאט אחברתה מען האט איהר גירופין ציפה, אונ זייא זיינען גיוועזין ווי צוויא שוועסטער.

איין מאל איז גיגאנגען חוה רופין דיא קנעטערקע צו דיא ברויט, האט איהר באגעגינד איונגער מאן אונ האט איהר גיזאגט, חוה איך וויל מיט אייך וואס ריידין:

איך בין יעצט פערנומען, אונ אויפין גאס איז גיט דער ארט.

וויא קאן איך זיך זעהן מיט אייך?

קומט צו מיר צוא הויזע.

גוט איך וועל שפעטער קומען.

אונ חוה איז זיך גיגאנגען איהר וועג, אונ האט גישיקט דיא קנעטערקע זיא זאל צו רעכט מאכין דיא ברויט.

אז זיא איז געקומען צו הויזע, טראכט זיא זיך וואס קאן ער מיר דארפין—דער זינגער מאכער? איך האב קיין זייגעריל ניט צוא פארריכטין, גיוויס איז ניט אומזיסט, וויא זיא טראכט אזויא עפינט זיך אויף דיא טיהר אונ עס איז אריין דער יונגער מאן וואס האט איהר באגעגינט אונ זאגט גוט נאוויינט חוה, וואס מאכט איהר?

גוט יאהר ישראל, זעצט אייך ביי אונז זיצט.

אִיהר ווייסְט תּעלע וָואס אִיךְ בִּין גִיקוּמֶען צוּ אַייךְ?
דָער ווייל ווייס אִיךְ נִיט.
אִיךְ וויל זִיךְ נָאךְ פְרֶעגִין בַּייא אַייךְ אוֹיפִּין לֶעהרֶער.
וָועגִין וָואס ווילְט אִיהר פְרֶעגִין?
אִיךְ דַארְף לֶערְנֶען מֵיין שְׁוֶועסְטֶער, זוּךְ אִיךְ אַלֶעהרֶער.
אִיהר קָאנְט אִיהם נֶעמֶען, עֶר אִיז זֵייעֶר אַגוּטֶער לֶערֶער:
אוֹיבּ אַזוֹיא פְרֵייט מִיר זֵייעֶר, דַארְפִין זִיךְ זֶעהן מִיט אִיהם.
אִיךְ קָאן אַייךְ אִיהם צוּ שִׁיקִין אוֹיבּ אִיהר ווילְט.
אִיךְ דַאנְק אַייךְ תּאוועלע, אִיךְ וָועל זִיךְ שׁוֹין זֶעהן מִיט אִיהם, נָאר וָואס מַאכְט אִיהר תּוה? וויא פַאר בְּרֵיינְגְט אִיהר זִיךְ דִיא צֵייט?
וויא אִיהר זֶעהט, אִין אַרְבֶּעטִין, אִין לֶעזִין.
אוּנ פוּן שְׁפַּאצִירִין הָאלְט אִיהר גָאר נִיט?
יָא אִיךְ הַאלְט פוּן דֶעם.
מִיט וֶועמֶען גֵייט אִיהר?
מִיט מֵיין חַבֶרְתָּה ציפהן.
ציפה שׂרה לאה׳ס?
יָא, גִיטְרָאפִין.
וָוארוּם זֶעה אִיךְ אַייךְ נִיט?
גִיוָויס גֵייעֶן מִיר נִיט אִין אֵיין אָרְט.
אָבֶּער אִין גְרוֹיסִין סָאד גֵייט אִיהר?
דָער ווייל נָאךְ נִיט.
אוֹיבּ אִיהר ווילְט תּוה, קוּמְט הַיינְט אִין סָאד, אִיךְ וָועל אַייךְ ווייזִין וָואס דֶער שְׂרָה הָאט דַארְטִין גֶעמַאכְט.
אִיךְ וָועל הַיינְט קוּמֶען מִיט ציפהן אוּהר אַכְט.
גוּט אִיךְ וָועל אַייךְ דָארְטִין ווייזִין אַזֶעלְכֶע פִּיגוּרִין וָואס אִיהר וֶועט וָוערִין זֵייעֶר אִינְטֶערֶעסִירְט.
בַּייא נַאכְט זֶעהן מִיר וויא דֶער זֵיינֶער מַאכֶער מִיט תוהן אוּנ ציפהן גֵייעֶן זִיךְ שְׁפַּאצִירִין אִיבֶּערִין סָאד, דֶער זֵיינֶער מַאכֶער גִייזְט זֵייא יֶעדֶער זַאךְ אוּנ זָאגְט זֵייא וויא מֶען רוּפְט דָאס, אוּנ זֵייא

זיינען גיוועזן זייער צו פרידן פון דעם שפאציר , נאכהער האבין
זייא זיך גיזעצט אויף אבאנק , אונ חוה פרעגט דעם זייגער מאכער
וויא מאכט איר ? אונ וויא גייט אייך דער גישעפט .

ער האט איהר גיענטפערט יעדער זאך וויא גיהעריג איז ,
נאכהער זאגט דער זייגער מאכער מיר איז זייער אנגינעהם אייער
באקאנטשאפט , אויב זייא ווילין זיך פאר ברייגגען דיא צייט אלע
אוונט , קאנט איהר אהער קומען , אונ איך וועל זיך מיט אייך דא
פאר ברייגגען ווען איהר וועט זיין .

מיר דאנקין אייך זייער זאגט ציפה מיט חוה'ן .

איהר דארפט מיר ניט דאנקין , אין גענינטהייל איך דארף
זייא דאנקין , אונ זייא זיינען גיגאנגען צו הוינע :

—◆◆◆—

3.

דער זייגער מאכער .

אין דער זעלבינגער שטעטיל איז גיוועזן אשיינער בעל-בית
מען האט איהם גירופין בעריל טייץ . ער איז גיוועזן אפרומער ,
אונ א גילערינטער , אויסער אלעס האט ער גיהאט אין איינגנע
הויז מיט אגאלאנטעריינעם מאגאזין .

ער האט גיהאט צווייא זין מיט איין טאכטער וואס זיין פרוי
דרעזיל האט אים גיבארין , ער האט זייא גיגעבין בילדונג וויא פיהל
זייא האבין גיפאדערט , דער עלטערער זוהן ירחמיאל האט חתונה
גיהאט , אונ דער אינגערער ישראל האט זיך אויס גילערינט צו
אלע קענטינעס זייגער מאכער , אונ ער האט גיעפינט אגאנצע
מאסטערשקאיא ביי זיין פאטער אין הויז , אונ ער האט באקומען
אגרויסין נאמען , ער פלעגט פאר דינען ביז פופציג רובל אחודש ,
אונ וויא דאפינעל איז אקליין שטעטיל , האט מיט איהם גיקלונגען

דיא שְׁטֶעטִיל, עֶר אִיז גִיגַאנְגֶען זֵייעֶר בַּייךְ נִיקְלַייד, גִּפְּבַט בַּייא אַזַא—טַאלַאנְט מוּז מֶען גַיין בַּיין.

אַז עֶר אִיז אַרִיבֶּער דֶעם פְּרִיזִיוּו, הָאט מֶען אִיהם פָּאר גִישְׁטֶעלְט—גְרוֹיסֶע פַּארְטֵייעֶן מִיט טוֹיזֶנְט רוּבִּיל נַדן, עֶרְשְׁטִינְס אִיז עֶר פוּן אַשֵׁיינֶע פַאמִילְיֶע, אוּנ זֵייעֶר אַנִילֶערִינְטֶער, אוּנ דֶער צוּ אִיז עֶר אַזַא גְרוֹיסֶער פֵארְדִינֶער, עֶר זֶעלְבְּסְט אִיז גִיוֶועןזֵייעֶר אַשֵׁיינֶער מִיט לִיבְּלִיכֶע רֵייד, גַאנְץ שְׁטֶעטִיל הָאבִּין אוֹיס גִיקוּקְט אַז עֶר זָאל אַרַיין אִין גְרוֹיסֶע הֶענְט.

אַזעֶר אִיז גִיגַאנְגֶען מִיט הוּה'ן אוּנ מִיט צִיפּה'ן שְׁפַּאצִירִין הָאט עֶר שׁוֹין פַאר לָארִין דֶעם לוּסְט פוּן אַלֶע פַארְטֵייעֶן וָואס מֶען הָאט פָאר גִישְׁטֶעלְט, אַז עֶר אִיז גֶעקוּמֶען צוּ הוֹיזֶע אִיזעֶר גִיוֶועןזֵייעֶר צוּ רוּדֶערְט, וָואס פַאר אַשֵׁיינֶע קִינְד דָאס אִיז, הַייוְט אִיהְרֶע בַּייד, עֶס אִיז דָאךְ אַמַתָּנָה פוּן גָאט אַלֶע מַעֲלוֹת וָואס זִיא הָאט, הַיינְט אִיהְרֶע זוֹיבֶּערְקַייט, דָאס אִיז דָאךְ נִיט צוּ בַּאקוּמֶען, אַזַא קִינְד הָאט גִיפַּאסְט אִין אַרֵיינֶעם אִין אוּנ אִיז אַשֵׁיינֶעם גִישֶׁעפְּט, וֶוען זִיא וָואלְט נָאהר זַיין סַאנְלַאסְנֶע—בִּין אִיךְ נַאטָאוּו אִיהר צוּ נֶעמֶען אָן בַּקָאפִּיקֶע, נָאהר וֶוער וַייסְט אוֹיבּ זִיא וֶועט וֶועלִין, פִילַייכְט הָאט זִיא שׁוֹין אַ... נָאהר דָאס אִיז פוּסְטֶע זַאכִין, זִיא אִיז אַיוּנְג קִינְד. קַיין תְּנָאִים אִיז נָאךְ נִיט גִיוֶוען, וֶוען עֶס וָואלְט גִיוֶוען, וָואלְטִין מִיר אוֹיךְ גֶעוואוּסְט, חַייל דִיא שְׁטֶעטִיל אִיז אַקְלַיינֶע, נָאהר וָואס דֶען דָא וֶועט זִיךְ אָן הֵייבִּין—אַגַאנְצֶע חַתּוּנָה פוּן מַיינֶע עֶלְטֶערִין, זֵייא וֶועט גִיוִויס נִיט פַּאסִין צוּ טָאהן מִיט דִיא בֶּעקֶערְקֶע, הַא, אַזוֹיא וֶועלִין זֵייא גִיוִויס זָאגִין, אַז אִיךְ קָאן טָאן אָן אַבֶּעקֶער, גִירֶעכְט, אָבֶּער וָואס קָאן דָאס שַׁאטִין—וָואס זֵייא זַיינֶען בֶּעקֶער? זֵייא זַיינֶען פַיינֶע מֶענְטְשִׁין, אִיבֶּער—הוֹיפְּט וָואס חאחעלע אִיז אוֹיילֶע קִינְד, דָאס אִיז דָאךְ דֶעם—מֶענְטְשִׁינְס פַארְגֶענִינְגֶען, עֶט, זֵייא וֶועלִין בֶּעסֶער וֶוערִין... אָבֶּער וִויא וַויים אִיךְ וִויא חוה הָאט אִין גִידַאנְק, דָאס וֶועל אִיךְ וִויסִין, נָאהר מֶען דַארְף נִיט חאפִּין, פְּרִיעֶר וֶועל אִיךְ זִיךְ דוּרְךְ גַיין מִיט אִיהר אַלֶע זַאכְט—אוּנ אַז אִיךְ וֶועל וֶוערִין גוּט בַּאקַאנְט, דַאן וֶועל אִיךְ שׁוֹין רַיידִין.

(חוה דִיא בעקֶערקֶעס) קוֹרִין

קורץ ער איז געוואָרין מיט חוה'ן גוט באַקאַנט, אונ וואָס ווייטער איז ער מעהר איבּערבּאַהשט, בּיז עס איז אַוועק געגאַנגען אַפּאָר חדשים צייט, איז ער זיך מיישב אונ זאָגט, היינט דאַרף איך וויסען וואָס מיט מיר איז, אונ וויא ער איז מיט איהר געווען אין סאַד, זאָגט ער צו איהר:

חוה'לע איך וויל וואָס פרעגען בּייא אייך.

פרעגט ישׂראל, וואָס איהר דאַרפט.

צייך איז אַנגענעהם מיט מיר דיא באַקאַנטשאַפט?

ווען מיר וואָלט ניט געווען אַנגענעהם וואָלט איך מיט אייך ניט...

איך דאַנק אייך חוה, אָבּער איך וואָלט וועלין אַז איך זאָל מיט אייך שטענדיג זיין צוזאַמען.

זיא וועדט רויט, אונ פרעגט וואָס מיינט איהר ישׂראל?

איך מיין, ווען איך וואָלט געווען מיט אייך שטענדיג, וואָלט מיר געווען זייער גוט.

וואָס פאַר גוטעס וואָלט איהר געפילט?

איך וואָלט געפילט אַז מיין זעלע איז בּייא מיר.

אונ יעצט וואו איז אייער זעלע?

אי עווע ניט בּאַיי מיר.

בּייא וועמען דען אַז ניט בּייא אייך?

אַי עווע, בּאַי אייך איז מיין...

וואָס רעט איהר איזראעל?

עווע, איהר זייט אַקלוגע אונ אַגוטע, אונ אַגילערענטע, קאָנט איהר יעצט גוט פאַרשטיין מיין...

וואָס רעט איהר? קאָנצעט לאָמיר וויסין.

צייט איהר האָט זיך געוויזין אין מיינע אויגין, וויל איך גאָר ניט הערין דיא אַלע פאַרטייען וואָס מען שטעלט מיר פאָר.

פאַר וואָס?

פאַר דעם, וואָס איהר האָט בּייא מיר צו גענומען מיין בּרייהייט, מיין גאַנצין–פאַרגעניגען פון דעם יונגענט.

(חוה דיא בעקערקעס) מיר

מִיר דוּכְט אַז אִיהר הָאט אַטְעוּת איזראעל.

נוּמְע עוויע, אִיךְ הָאבּ קֵיין טָעוּת נִיט, אִיךְ הָאבּ שׁוֹין מִיט זִיךְ פִיעל מָאהל גִירֶעט וָואס טוּט זִיךְ מִיט מִיר? פִילֵייכְט אִיז דָאס נָאהר אַיין אַיינְבִּילְדוּנְג, נָאהר דִיא וָועלְט אִיז מִיר נִיט לִיבּ, דִיא שְׁטוּבּ אִיז מִיר אֵיינְג, דִיא—גִידַאנְקֶען לָאזִין מִיר נִיט רוּהֶען, וואו אִיךְ שְׁטֵייא אָדֶער אִיךְ גֵייא, שְׁטֵייט—מִיר פָאר אֵייעֶר שֵׁיינֶער גִישְׁטַאלְט, אֵייעֶרֶע אוֹיגִין הָאבִּין מַיין הַארְץ צוּ גִינוּמֶען, אֵייעֶרֶע רֵייד הָאבִּין מַיין זֶעלֶע גִירוּיבְּט, אוּנ עֶר הַאפְּט אִיהר הַאנְט אוּנ דִירְט צוּ צוּ זַיין מוֹיל, אוּנ טְרֶערִין זַיינֶען אַרָאפּ פוּן זַיינֶע אוֹיגִין— אוֹיף אִיהר הַאנְט.

איזראעל, אִיהר זַייט אִין אִירְטְהוּם, אִיךְ גְלוֹיבּ דָאס גָאר נִיט אַזַא מֶענְטְשׁ ווִיא אִיהר זַייט. זָאלְט זִיךְ אַרָאפּ לָאזִין נִידְרִיג צוּ דֵיינְקִין וֶועגִין אַבֶּעקֶערְם אַטָאכְטֶער.

גִינֶעדִ׳נֶע עוויע, אִיהר מוּזְט מִיר גְלוֹיבִּין, אוּנ אִיךְ לָאז זִיךְ גָאר נִיט נִידֶערִיג, וָואס אִיז אַבֶּעקֶער, אוּנ וָואס אִיז אַזֵיינֶער מַאכֶער, דִיא טַאלַאנְטִין אִיז גָאר גִישְׁט, נָאהר דֶער מֶענְטְשׁ אִיז דִיא זַכְאוּנְגֶע זאךְ—אֵייךְ פַּאסְט זַיין אֲפִילוּ דֶעם גְרֶעסְטִין גְבִירְ׳ס קִינְד, נִיט אַזוֹיא—פַאר אַזֵיינֶער מַאכֶער.

איזראעל, הֶערְט מַיינֶע וֶוערְטֶער וָואס אִיךְ וֶועל אֵייךְ גֶעבִּין צוּ דֶער קְלֶערִין, אִיהר זַייט אִין שְׁטֶעטִיל פוּן דִיא גְרוֹיסֶע פַאמִילְיֶעס, אוּנ אִיךְ בִּין ווִיא מֶען זָאגְט, אַבַּאלֶע-בַּתִּישֶׁע קִינְד, הַגַם מִיר זַיינֶען אוֹיךְ נִיט פוּן גֶעמֵיינֶעם שְׁטַאנְד, וַוייל מֶען ווִיל מִיר גֶעבִּין פִיר הוּנְדֶערְט רוּבִּיל—נָאהר מִיר וֶועלִין דָאס אַוֶועק לֵייגִין אָן אַזֵייט, אִיהר וֶועט גֶעווִים אָן אֵייעֶרֶע עֶלְטֶערִין נִיט טָאן, אוּנ מֶ׳זָן בּוּז טָאן מִיט דִיא עֶרְלוֹיבֶּענִיס פוּן דִיא עֶלְטֶערִין, גֶעווִיס וַוייס אִיךְ אַז זֵייא וֶועלִין אֵייךְ שְׁטֶערִין, אוּנ אִיהר וֶועט זֵייא מוּזִין פָאלְגִין, וָואס וֶועט זַיין דֶער פוּן? וֶועט אִיהר דַאן אַרוֹיס זֶעהְן אַז אִיהר הָאט גִיבְּרָאנְזֶעט, אַלְזָא אִיז בֶּעסֶער גָאר נִיט צוּ דֵיינְקֶען וֶועגִין דֶעם.

נוּמֶע עוויע, דָאס אִיז מַיין זַאךְ, אִיהר זָעהְט דָאךְ אַרוֹיס אַז [illegible] שְׁטֶעלְט מִיר פָאר מִיט טוֹיזֶנְד רוּבִּיל, אוּנ אִיךְ ווִיל נִיט

ווִיסִין פון זייא , פאר וואס? איך גיפין מיין גאנצער גליק אין בייא
אייך , אלזא דארפט אירר גאר ניט דיינקין וועגין שטערין , עס
וועט קיינער ניט שטערין ; אונ עס וועט גיט העלפין דער שטערין ,
אונ ער פאלט אירר אויפין האלז מיט אגיוויין ..

אין ריכטיג איזראעל ?
היילינ זיינען מיינע ווערטער .
אויב אזוי קאן איך אייך געבין מיין ווארט .
בין איך גליקליך , האט ער אוים גישריען :
אויב אייער גליק אין דאס , זייט אירר גיט ווייט פון גליק .
ער נעמט אירר ארום , אונ גיט אירר אקוש , אונ זיא האט
זיינע ליפען אויך בעפייכטעט מיט אירע ראזע ליפען , אונ אין
דאד האט זיך גיהערט דער קלונג פון זייער קוס .
זייא זיינען גיגאנגען צו הויזע , אונ בייא זייא איז גיבליבין
אז דאס זאל זיך זיין מיט דער גאטוהר , אונ שטארין זיך אז עס זאל
זייא אן קומען גרינג זייער גליק וואס זייא האבין גיפונען , אונ קיין
שטער וועט דא ניט קאנען שטערין אין זייער גליק .

4.

בייא בערי׳ן דייץ .

וואס זאגסטוא ישראל מיטין שידוך וואס דער שדכן האט
פארגישטעלט ? .
עס איז פוסטע זאכין .
פון וואנען ווייסטוא ?
דיא הארץ זאגט מיר .
גייא נאר איינער , אז דוא וועסט אירר זעהן , וועט דיין מיינין
בעסער ווערין .
איך וועל ניט גיין .
(תוה דיא בעקערס)

אבער

אָבֶער מִיר הָאבִּין צוּא גִיזָאגְט? אַז מִיר װעלין דָארְטִין זַיין.
קָאן מֶען דֶעם פֶעלֶער פַארְכְטִין.
אִיךְ קָאן נִיט בּייטִין מַיין װָארְט.

פָּאטֶער, דוּ זָאג דֶעם שַׁדְכִין אַז אִיךְ מוּז צוּרִיק פָארִין.
הֶער ישׂראל, אִיךְ קָאן נִיט גֵיין מִיט לִיגִין, עֶס אִיז אוּמְפָּאסִיג זַייעֶר, וִויא בַּאלְד מִיר הָאבִּין צוּ גִיזָאגְט צוּ זַיין, אִיז גָאר קֵיין גֶרֶין נִיטָא.

אָבֶער אוּנְזֶער זַיין אִיז אוּמְזִיסְט, אוּנ דָאס אִיז עֶרְגֶער אֵיידֶער נִיט גֵיין, זַייא זַיינֶען בֶּאקַאנְטֶע מֶענְטְשִׁין װָאס מִיר בֶּאגֶעגֶענֶען זִיךְ מִיט זַייא אָפְט, אִיז מִיר זֵייעֶר נִיט אַנְגִיטֶעהם דֶער װיזִיט.

פוּן װָאנֶען װַייסְטוּא אַז עֶס װֶעט זַיין אוּמְזִיסְט? ישׂראל.
אִיךְ װייס גִיװִויס.

אוֹיבּ דוּא װייסְט גִיװִויס, קָאנְסְטוּ מַסְכִּים דִיא מֵיידִיל נוּט זַיין, אִיךְ קָאן אִיהר פוּן דֶער װַייטִין.

אִיז דָאךְ װַייטֶער קֵיין בַּאװַייז נִיט אַז דִיר װֶעט נִיט זַיין גִיפֶעלִין?
עֶס אִיז אַרִיכְטִיגֶער בַּאװַייז.

ישׂראל, נָאךְ דַיינֶע רֵייד פַאר שְׁטֵייא אִיךְ אַז בַּייא דִיר אִיז שׁוֹין דָא צַייט, נָאהר זַיין אַזַא חָכָם צוּ טְרֶעפִין װָאס דָאס אִיז, בִּין אִיךְ נִיט אַזוֹיא קְלוּג, אַלְזָא בֶּעט אִיךְ דִיר אַז דוּא זָאלְסְט מִיר זָאגִין װָאס אִיז מִיט דִיר.

מִיר רֶעט אֵיינֶער אַשִׁידוּךְ װָאס מִיר אִיז גִיפֶעלִין.
װער אִיז דֶער שַׁדְכִין? אוּנ מִיט װֶעמֶען רֶעט מֶען דִיר?
דֶער שַׁדְכִין אִיז אַהִיגֶער, אוּנ דֶער שִׁידוּךְ אִיז אוֹיךְ פוּן הִיר.
װער אִיז דָאס? ישׂראל.

גִיװִויס װֶעסְטוּ לַאכִין פוּן מִיר װען אִיךְ װעל דִיר זָאגִין.
אַז בַּייא דִיר אִיז גְלַייךְ, וִויא אַזוֹי װעל אִיךְ לַאכִין.

פָּאטֶער, דוּ װייסְט נוּט אַז אַפַארְצַייא מוּז מֶען נֶעמֶען װָאס עֶס אִיז גִיפֶעלִין, אוּנ גֵייטִין אִין דֶעם טָאר מֶען נִיט, נָאהר וִויא דִיא װעלְט אִיז אִין פִיהל זַאכִין גִינַארְט, מֶען זוּכְט יִחוּס, יָא יִחוּס אָבֶער אַזוֹי רוּף אִיךְ אַיין אָרִינְטְלִיכֶער מַאן, אַיין שֵׁיינֶה פַאמִילְיֶע,

(תּוֹרה דִיא בֶּעקֶערקֶעס) אוּנ

און אויף דעם טאלאנט איז גאָר קיין יחוס, אָבער דיא וועלט האט זיך איין גערעט אַז דער יחוס איז אויפ'ן טאלאנט, למשל אַ פּאַנקירער, אַ סוחר, דאס איז גרויס יחוס, ער קאן זיין ניט איבעריגנס גוט, און מאן אין געשעפט ניט ערינטליך, איז ער אַ פיינער מענש, דאס גלייכען אין רעמעסלעניקעס, אַלע זיינען אַרבעטער, אָבער בייא דיא וועלט איז ניט גלייך, למשל אַ שניידער, אַ שוסטער, איז ניט אַנגענעהם בייא דיא וועלט, אָבער אַ גאָלד-שמיד, אַ זייגער-מאכער, אַ שמוקלער איז שוין פיהל בעסער—און שענער, פאר וואס אין אייראָפּא ניט מען אַלעמען גלייכע דופלאַגען, ניט דעם פּראָסטערין טאלאנט שרייבט מען אַז ער איז מיט פּראָסטין אַרבעט, און דעם אידעלערין אַרבעטער ניט מען אַרויס מעהר אָן געשריבן מיט גלעקליך, ווייל אַלע זיינען גלייך, דיא גאנצע וועלט—קאן זיך דאך ניט בעשעפטיגען מיט איין העסעקלא, און אזויא וויא איך קאן דא אַמענטשין איין ערינטליכען, אַקענגער, אַקלוגער, און דיא פאמיליע איז אשיינע, און ער האט אַ זכטער וואס מען קאן זאגען אויף איהר אַז דאס איז איין אוים נאהם, האב איך געוואלט איהר פאר אפרויא נעמען, זיא וואלט מיר געווים אָפּ געהיט וויא דיא אויג פון קאפּ, און איך וואלט געוואקט פון אַלעבין.

זאג מיר ווער זיינען זייא?

מיט פסח פרידמאן.

דער פאטער שטעלט אוים צווייא אותין און זאגט, גאט אַזויא, אַליין אוים געקליבין אשידוך, אליין דער שדכין, דער ווייל וועסטיא מיר פאר שפּארין שדכנות געלט.

ישראל האט געזעהן אַז דער פאטער איז ניט צו פרידין, קלערט ער, מען דארף איהם געבין צו ערקלערין אַז ער איז אויך אַביסיל פארפירט, רופט ער זיך אָפּ —

פאטער וואָרום גיפעלט דיר ניט?

מיט דיא בעקערקעס טאכטער האסטו זיך שוין באַקאַנט.

וואס איז אַבעקער, ניט קיין מענטש?

(חוה דיא בעקערקעס)

גייא, גייא דורך, נעם בעסער רחמיאלס טאכטער, ער איז דאך אשנייכער, וועט ער דיר פארריכטין דיינע לעכער וואס דוא וועסט מאכין אין דיינע קליידער.

פאטער וויא איז אז מען איז פריער אטוטר, אונ דער נאך טוס—זיך אדרייא - דער רעדעלע, אונ מען וועט אבעקער, אדער אהעקער? -- דאן איז שוין גוט.

ישראל דוא זאלסט מיט מיר וויינינגער טענות האבין, דוא ביזט אין שכל רויה וווילסטוא אז דיא בעקערקע זאל דיר אביסיל אפ באקין, אבער דיר וועלין שוין צעהן בעקער אויך ניט קאנע דער באקין, דוא וועסט שוין אזוי מוזין בלייבין ניט דער באקין גאר רויה.

אויב אזוי פאטער, זאג איך דיר אז מיט ביידין וועסטו גיוויס ניט אויספירין, דא איז קרונאם מעלות, אונ שיינע עלטערין, אונ אשיינע פאמיליע נאהר דיר פאסט ניט דער נאמען בעקערקע. זיא וועט דאך שוין ניט זיין—קיין בעקערקע, אונ אויסער אלעס וואס איז רחמיאל'ס שווינער? אפשר איז זיא שענער וויא דיא בעקערקע? האא, אדרבה איז שענער אמת הא?

שטיל! דוא שווייגסט! וואס איין עזות פנים קען ריידין, גוא טאטע זיסער דער לעבט נסת פון מיין ישראליקין, ער ווייזט מיר ראיות פון יענעם שידוך, ערשטין איז דאס ניט פון איין שטאט, אונ צווייטינס זיא אליין—קצבט ניט, זיא האלט מענטשין.

אונ דיא בעקערקע קענט אויך ניט אליין, עס איז דא איין אידענע וואס קענט, אונ נייהער נעמען דיא גיבעק, אונ צוא טראגין אין דיא—הייזער—אונ זיא מישט זיך ניט, אונ אויסער אלעס, איז דאך פסח איין איידיל מאן, אקענער, ער באטרעט דאך שטענדיג אשטעלע, — אונ איז מיט אנאמען, אונ אויסער אלעס דארף איך זעהן אז דער—עיקר זאל זיין ארעכטס, אונ דאס האב איך ניפונען נאהר ביא דיא בריידין:

ישראל קען וואקסין האר אויף דיא נעגיל, אזויא קאן זיין מיט דיא בעקערקע דער שידוך, אונ מאך זיך ניט צום נארין,

(חוה דיא בעקערקעס) אונ

אונ קלייב זיך צו—מיר וועלן גיין אן קוקין דיא כלה.

פאטער, וואס איך וויל—ווילסטו ניט, אונ דאס וואס דוא ווילסט—וועל איך געוויס ניט וועלן.

קיין גוטער איד זאל דיר ניט קאנען! ואונ האט אקלאפ גיטאן מיט'ן טיהר אונ איז ארויס.

5.

דבשה דיא קנעטערקע.

גינענדיל, דער אויבין איז שוין אויס גיהייצט, מען דארף שוין אויס קערין אונ זעצין דיא ברויט:

איך בין אויף אייך בייז דבשה, איך בין ביי אייך גיווארין גאר דיא לעצטע, אמאהל האט איהר גיוואוסט אז איך דארף זיין דיא ערשטע, אונ היינט מאכט איהר מיט מיר שאך מאך:

מיט וואס באגייא איך זיך ניט וויא אמאהל?

דבשה איך בין נאך אויך אזוי קלוג וויא איהר, איהר וועט מיר ניט פאר בלענדין דיא אויגין, אמאהל זייט איהר גיקומען צו דער צייט, אונ עס איז גיוועזן פשוט אפארגעגאנגען, צו דער צייט גיזעצט, גיבאקט אבער היינט זייט איהר גיווארין אנאנצע פריצטע, אז מען דארף אייך זוכין מיט ליכט אזויא וויא חמץ ערב פסח צו דער בדיקה, מיר שיינט אז איך בין נאך גארעך השעם (ברוך השם) אנא בעל פרנאסעטע וויא אלע שטעטילסע בעקער, ניט ערגער ווייטער, דארפט איהר וויסין אז פריער איך אונ דער נאך נאט (להבדיל) האט אייך גיגעבין צו פארדינען אגראשין, אבער ביי אייך איז גאר ניט אן גילייגט, פריער גייט איהר אין דיא קליינע ערטער, צו הירשלען, צו שרה'ן, צו מרדכען, אונ אז איהר פאטערט זייא אפ, שלאפט איהר זיך אויס קומען צו מיר:

ווען בין איך גיקומען צו אייך ניט צו דער צייט! באיישער היינט האט זיך גימאכט אפריצינע, אזויא אבער ווייסט איהר גינענדיל וויא איך היט אייך אפ, אזוי פיל מוזינדער זאל איך האבין, וויא פיל מאהל מען האט מיר אויס גירעט פאר וואס איך

ניא פריער צו אייך, אבער איך ווייס דעם חשבון אז אייך מוז איך אפ היטין וויא ווייט איך קאן בעסער וויא זייא, ערשטינס בין איך ביא אייך שוין פון יאהרין לאנג, אונ צווייטינס איז אייער געשעפט ניט גלייך צו זייערין, זייא באקין צווייא אויבינס אטאג, אונ איהר אין איין הערע באקט פינף אויבינס, אונ איהר קומט נאך קורץ אין סחורה, ווייל אייערע ברויט האט אבארוף אין גאנץ שטעטיל אפילו ישראליקיל בערילס זון דער זייגער מייסטער זאגט אז איבער אייערע ניבעק איז ניטא:

וויא קומט דאס אז דער זייגער מאכער זאל גאר ריידען וועגין דעם?

נינענדיל, איהר ווייסט אז צווייא ווייסין איז קיין סאד ניט, אונ וואס איז דאס פאר אבושה וואס איהר מאכט זיך אזויא וויא איהר ווייסט ניט, איך זאג אייך, אנא יאהר אויף מיר וואס פאר אמהייערע קינד חוהלע איז, זיא איז דאך איין אמתע פארשוין, אונ קלוג, זיא פאסט מאקע פאר דעם זייגער מייסטער:

דבשה וואס האט איהר דא אן גירעט, איך ווייס נאך גאר ניט, איך וויל איהר זאלט מיר איבער דער ציילין:

מילא דאס זייט איהר גירעכט, איידער עס ווערט אויס גיפירט דארף דער פון קיינער ניט וויסין:

אבער ניט מיר צו ערקלערין דבשת וואס ווייסט איהר, אונ וואס האט איהר גיהערט עפעס וואס נייעס:

ביא מיר איז דאס גיווים אנייס, אבער ביא אייך איז דאס גיווים קיין נייס ניט, ווייל אז מיר ווייסין, געווים ווייסט איר פריער:

זאל איך אזוי ניט וויסין פון בייזע פאקין, וויא איך ווייס גאר ניט פון דעם וואס איהר האט דא גירעט

דאס איז שוין מיר אחידוש נינענדיל, וויא הייסט דאס? אז מען רעט איין שידוך וויא ווייס מען ניט מיט וועמען?

נוא דבשה, איהר קאנט אויך דיא גיזונט ארויס נעמען:

איהר ווייסט נינענדיל, אז מען רעט אייער חוהלען מיט בערילס זון ישראליקיל דער זייגער מייסטער, אנא יאהר אויף

מיר וָואס פאר אַמהייעֶרער קִנְד עֶר אִיז , אונ אַגְרוֹיסער פארְדִינְשׁ ,
עֶס אִיז נִיט קַיין נַארִישְׁקַייט , דֶער שַׁדְכָן הָאט אָמַת גוּט צוּ גִיפַּאסְט ,
עֶס אִיז אַגְלַייכֶער פַּאאַר אוֹיף לַאנְגֶע יָאהר :

גינענדיל הָאט זיך נייעֶר צוּ לַאכְט , אוּנ זָאגְט דבשׁן אִיהר
הָאט שׁוֹין צוּ גִיפַּאסְט נַייעֶר גוּט , אָבֶער זָאגְט מִיר וֶוער אִיז דֶער שַׁדְכָן :

דָאס וַוייס אִיךְ נָאךְ נִיט , אִיךְ וֶועל שׁוֹין וִויסִין , אָהָא , דבשׁה
וֶועט נִיט וִויסִין וָואס אִין שְׁטֶעטִיל טוּט זִיךְ . אִיךְ הָאבּ שׁוֹין סְגָל
צוּ דֶעם , אִיךְ הָאבּ פֵּיינְט צוּ פְרֶעגִין , נָאהר מֶען דֶער צֵיילְט
מִיר אַלֵיין :

גוּט דבשׁה , פוּן וַואנֶען וַוייסְט אִיהר אַז מֶען הָאט פַּאר
גִישְׁטֶעלְט דֶעם שִׁידוּךְ פַאר בּערלען ?

פוּן וַואנֶען ? אַגוּטֶע שְׁאֵלָה הָלֶעבִּין , דֶער פָאטֶער הָאט זִיךְ
מִיט אִים גִיקְרִיגְט אִין קְרָאם בַּייא דֶעם וַוארְגְשְׁטַאט :

אִיהר הָאט אַלֵיין גִיהֶערְט ?

עֶס הָאבִּין גִיהֶערְט פִּיל מֶענְשִׁין , נָאהר אִיךְ בִּין פַאר בַּייא
גִיגַאנְגֶען , — הָאבּ אִיךְ גִיפְרֶעגְט דִיא מֶענְשִׁין וָואס אִיז דָא פַאר
אַרֶעדִיל , הָאבִּין זַייא מִיר גִיזָאגְט , אַז בּעריל קְרִיגְט זִיךְ מִיטִין זוּן
אִיבֶּער חוה'ן דִיא בֶּעקֶערְקֶעס :

גִינוּג צוּ ריידִין , קוּמְט זֶעצְט דִיא בְּרוֹיט :

זַיא זֶעצְט דִיא בְּרוֹיט אִין אוֹיבִין , אוּנ זָאגְט אִים יִרְצֶה הַשֵּׁם
אַז נָאט וֶועט גֶעבִּין אַז עֶס וֶועט זַיין תְּנָאִים , מוּז אִיךְ טְרִינְקֶען
בְּרַאנְפִין צוּם חָתָן אוּנ צוּ הוּלְיען , אוּנ זִיךְ גוּט אַיין שִׁיכֶּערִין :

גינענדיל שְׁטֵייט פַאר טְרַאכְט אוּנ קְלֶערְט וָואס קָאן דָאס
זַיין ? קַיין לִיגֶען וֶועט זִיא דָאךְ נִיט . אוֹיס קְלֶערִין , עֶפֶּעס מוּז דָאךְ
דָא זַיין , וִויא קוּמְט דָאס אַז בּעריל זָאל ריידִין וֶועגִין אוּנְז ? דָאס
וַוייס אִיךְ אַז אַשַׁדְכָן וֶועט נִיט פָארְשְׁטֶעלֶען בּערלען מִיט אוּנְז , אוּנ
בּעריל הָאט זִיךְ נָאךְ גִיקְרִיגְט מִיטִין זוּן וֶועגִין דֶעם , עֶס אִיז זַייעֶר
שְׁוֶוער צוּ פַארְשְׁטֵיין דִיא זַאךְ :

דַאיינֶעט נִיט גינענדיל זָאגְט דבשׁה , אִיךְ וֶועט קוּמֶען אִין
גִיכֶען אַמַזָל טוֹב .

6.

חוה מיט ציפה'ן.

נוא חוה וויא גייט דאס צו דער געשעפט ?

עס איז זייער גוט, אבער איך בין אין ספק אויב ער וועט מאגען אויס פירען :

פאר וואס חוה ?

פאר דעם וואס זיינע עלטערין זיינען דאך פון די גילדערנע פאן רעכין איך אז זייא וועלין אים שטערין :

אבער ער פון זיינער זייטע איז דאך פארטינ :

ארום דעם איז ניטא וואס צו ריידען :

הערסטו חוה, איך בין גיקומען דיר איבער געבין נייס, האנם איך נייס ניט אויב דאס וועט דיר זיין אנגינעהם, דאך איז דער שולד פון אנוטען פריינד איבער צו געבין דיא ווערטער, מען זאל וויסין וואו מען איז אין דער וועלט :

געוויס דארף זיין אזויא, א גוטער פריינד זעהט צו פאר היטען, אונ דאס וואס דיר דאכט זיך אז מיר וועט זיין ניט אנגינעהם, איז גאר קיין באוויז ניט, עס קאן געבין אז פון שלעכט זאל זיך אויס לאזין זייער גוט :

דאס איז געוויס, דער פאר בין איך גיקומען דיר איבער געבין דוא זאלסט וויסין וואו דוא פינסט אין דער וועלט.

נוא ציפה'לע זאג מיר :

ישראליק האט היינט זיך גיקרינגט מיטין פאטער איבער דיר :

איבער מיר וויא אזויא ?

ריכטינ וויא בייא זייא איז פאר גיקומען דער ראזגאוואר נייס איך ניט, נאהר וואס דען ? בעריל האט אים גיזאגט, זאלסט זיך גאר ניט איין ריידין אז דיא בעקערקעס טאכטער וועט זיין דיין שנור :

געוויס האט מען איבער גיגעבין דעם פאטער אז איך גייא מיט אים שפאצירין דארום האט ער איהם גיגעבין אזא, אבער איך האב

פֿריִער גיוואוּסְט אַז זייא וֶועלִין נִיט דֶערְלָאזִין , נָאהר עֶר הָאט מִיר צוּ גֶעזָאגְט אַז עֶר וֶועט אוֹים פִֿיהרִין , זייא וֶועלִין זִיךְ אִיבֶּער בֵּייזֶערִין אוּנ וֶועלִין זִיךְ אוּנְטֶער גֶעבִּין , אוּנ אַז עֶר וֶועט נָאהר וֶועלִין , וֶועט עֶר גִיוִוים אוֹים פִֿירִין :

אִיךְ וֶועל דִיר זָאגִין חוה אַז דוּא דַארְפְֿסְט זִיךְ ווייניג אִינְטֶערֶעסִירֶען וֶועגִין דֶעם , ווייל אַלֶע מַאנְסְלַייט הָאבִּין אַיין נַאטוּהר , זייא וֶוערִין אִין אַיין מִינוּט אִיבֶּער גֶעבִּיטֶען , אוּנְז דוּכְט זִיךְ אַז עֶר אִיז שׁוֹין פַּארְטִיג , אוּנ עֶר וֶועט אַייךְ צוּ זָאגִין גִילְדֶערְנֶע בֶּערְג , מִיט אַיין מָאהל עֶר דֶער זֶעהט אַשֶׁענֶערֶע אַזא עֶר אִיז שׁוֹין נִיט דֶער :

צִיפֶּעלֶע , ישׂראל אִיז נִיט גְלַייךְ צוּ אַנְדֶערֶע מַאנְסְפֶּערְזָאהנֶען עֶר וֶועט זַיין וָוארְט נִיט בֵּייטִין :

חוה , אִיךְ פְּרֶעג דִיר נָאהר אַז זַיינֶע עֶלְטֶערֶען ווילֶען נִיט , וֶועט עֶר זייא אַרִיבֶּער גֵיין ? עֶר וֶועט אָנְפַאנְגֶען פְּרִיבִין שְׁטַארְקֶען זִיךְ מִיט זייא צוּ רֵיידִין , אָבֶּער אַז עֶר וֶועט זֶעהֶען אַז עֶר קָאן גָאר גִישְׁט מַאכִין וֶועט עֶר זייא גֶעוִוים פָֿאלְגֶען :

אַזוֹי וִויא עֶר קֶען זִיךְ אוּנְטֶער גֶעבִּין , קָאן דָאךְ טְרֶעפִֿין אַז זייא זָאלִין זִיךְ אוּנְטֶער גֶעבִּען :

גֵיין חוה דָאס אִיז שְׁוֶוער , אַסִימָן הָאסְטוּ אַז זייא הָאבִּין זִיךְ גֶעקְרִיגְט הָאט דֶער פָּאטֶער גֶעזָאגְט צוּ אִיהם , דִיא כַּלָה וָואס מֶען רֶעט דִיר הָאט זִיא טוֹיזֶענְד רוּבִּיל , אוּנ אוֹיסֶער אַלֶעם , אִיז זִיא זַייעֶר אַוֶועלְטֶענֶע שֵׁיינְהַייט , אוּנ אַיין קֶענֶערִין , אוּנ אַז עֶר וֶועט זֶעהֶען אַז דִיא עֶלְטֶערֶען זַיינֶען בֵּייז אוֹיף אִיהם , וֶועט עֶר זייא גֶעוִוים פָֿאלְגֶען :

דֶער ווייל גְלוֹיבּ אִיךְ נִיט , דָאס וֶועט עֶר נִיט טָאן נָאהר וָואס דִיא צַייט קָאן מַאכִין , ווייס אִיךְ נִיט :

גִיבּ דִיר גָאט ווִיא דוּ פַארְלַאנְגְסְט חוה , נָאהר צוּ פִֿיל גְלוֹיבִּין דִיא מֶענֶער דַארְף מֶען נִיט :

דֶער ווייל אִיז אַרֵיין חוה'ס מוּטֶער אוּנ זָאגְט חוה אִיךְ וֶועל דִיר שְׁפֶּעטֶער דַארְפֶֿען :

(הוּט דִיא בֶּעקֶערקֶעס)

אנוטין

אַגוּסְטִין תוה, איך דארף גיין צו חויזע:

וואס הייסטו זיך אַזוי ציפּה?

ניין איך מוז ניין, איך בין גיקומען דיר איבער געבין די וועררטער:

גייא געזונטערהייט ציפּעלע איך דאנק דיר:

אַז ציפּה איז אַרויס, זאָגט נינענדיל צו איהר, חוה דער שדכן איז דא אין קאמער:

וואס טוט ער דא?

ער איז גיקומען וועגין שידוך:

וואסער שידוך?

מיט מענדלען:

לאז צו רוה מאמא, דאס איז גאר נישט:

פאר וואס הות?

פאר דעם, וואס מענדיל איז ניט פאר מיר...

זאג מיר וואס איז ער ניט פאר דיר?

ער איז איין וואַרט מענש ניט נאך מיין גוסט:

וואס רעדסטו מיין קינד! ער איז אַוואויל קינד:

אַוואוילער איז ער, אָבער ניט פאר מיר:

פאר וואס ביזט דוא עפּעס געוואָרען אַזוי גרויס?

איך בין ניט גרויס, נאהר איך זוך מיין גלייכען:

אונ ער איז ניט דיין גלייכען?

ניין מאמא, גאר ניט גלייך צו מיר:

פאר וואס ביזטו געוואָרען אַזא יחסענטע?

קיין יחוס ניט, נאהר איך דארף ניט פון די קלאסין מענשין:

וואסערע דען ווילסטו?

איך וויל סותרישע, רעספּעקלעגע מענשען:

אהא, דער פאר ווילסטו ווערין אַגייגער מאבערקע?

וואס איז דאס? אַשלעכטער טאלאנט?

ניין, אמת גוט, אָבער דוא דארפסט דאך וויסין אַז דאס קאן ניט זיין, וויא אַזוי ווילסטו דאס פארלאנגען:

(חוה דיא בעקערקעס) ווע:

ווען עס וואלט געווען אומעגליך, וואלט איך ניט פארלאנגט;
אָבער זאג מיר חוה, ער האט גערעדט מיט דיר?
שׁייך גערעט, ער האט מיט מיר פיל מאהל געמאכט מצנעות.
האב איך גאר ניט געוואלט ענטפערין, נאהר אז ער האט מיר גינעבען צו דערקלערען אז עס וועט געווים אזוי זיין, בין איך זיכער אז ער וועט זיין ווארט געווים ניט בייטען:

אי חוה, דוא ביזט נאך גאר אקינד, זייא גיט גינארט בייא זיך צו פיל, דו ביזט גרינג אויף דער דעה, ווער עס זאגט דיר וואס, ביזט שוין פיקס און פארטיג, וויא קאנסטו גאר גלויבען אזא זאך, עס איז גאר אבושה און אחרפה צו ריידען, עס וועט נאך ארוים קומען דער פון לייטעשע גילעכטער, און פאר דיר טויג דאס גאר ניט, וויא באלד דער פאטער האט זיך געקריגט מיט איהם, איז דאך אסימן אז ער וויל ניט, קאנען מיר נאך האבין פון איהם אנעפריאטנאסט, ער וועט מיינען אז מיר ריידען איהם איין ער זאל ניט פאלגען דיא עלטערען:

מאמא, איך האב קיין טורא ניט פאר דיא אלע זאכען, און אז ער האט מיר צו געזאגט מאג איך איהם גלויבען:

נא דיר אשמעק טאבאק פאר אלע זיינע רייד, ער וועט געווים זיינע עלטערען ניט אריבער, און אין גיכען וועט ער אן דיר פארגעסען, אלנא האב דאס גאר ניט אין זינען, און גיה זיך צו ביין גלייכען, און מען דארף זאגען דעם שדכן אז זייא זאלין קומען צו אונז שבייתע נאכט:

מאמא, זאג ניט, און רייד ניט, און לאז זיין גידולד:

אי חוה! דער לעבט נחת פון דיר, דיר עעט פארדריסין ניט מיר, און זיא איז ארויס פון קאמער.

7.

אוים האפענונג.

אז ציפה איז ארוים פון איהר גוטע פריינדין חוה, קלערט זיא בייא זיך גווארט מיין לעבין, דוא וועסט ניט זיין קיין זיינער מאכערקע, וויא קומסטו צו איהם? דוא דארפסט זיין אין אשטוב פון מעל מיט

דייזעס, אונ מיט נייבער האבין צגישעפט ארוים געבין זיא אלע טאג ביינגיל מיט בולקעס אונ אן הערין זיך פון דיא מארק טייבער זיערע שיינע רייד, אבער ניט אן קוקין אין איין ריינעס גישעפט מיט אגרויסע פאמיליע נאך דער צו אונ הערין פון אידעלע מענשין זייערע ראזנאנוארען, זיא איז גליך גינאנגען צו ישראלין אין קראם אונ זיא האט איהם גראדע געטראפען אליין וויא ער ריינינט איין זיינעריל:

וויא ישראל האט איהר דער זעהען אזוי לויפט ער איהר אנטקעגין אונ זאגט אגאסט ציפעלע, וואס מאכט איהר?

דאנק פארין נאכפרעגין, אבער וואס מאכט איהר?

איהר זעהט דאך וואס איך מאך, פון אשלעכטען זיינעריל איין גוטעו:

אזויא איהר קאנט מאכען פון שלעכט גוט, זייט איהר אברי'ה:

ניט אלעס קאן איך מאכען פון שלעכט גוט, נאר אזיינעריל:

אונ קיין אנדער זאך קאנט איהר ניט?

וואס מיינט איהר ציפה דער מיט?

אי ישראליק, אפאלשע וועלט איז איצטער געווארען אז...

זאגט ציפעלע וואס מיינט איהר?

איך גייא איצטער פון הויז אונ האב זיך גיקריגט וועגין איך אז פראסט איך קאן זיך ניט בארוהיגען:

ער ווערט בלאס אונ פרעגט, פאר וואס האט איהר זיך גיקריגט;

פאר וואס? פאר דעם וואס זיא איז גיט קיין מענש, עס בלאזט מיר מיין הארץ, חנם וואס גיהערט דאס אן צו מיר? דאך זיא איך בין מיט איהר גוטע פריינד אונ מיט אייך אויך ביקאנט האט זיא ניט גידארפט אזויא פירען, אונ דער פאר פארדריסט מיר:

ציפעלע זאגט מיר:

דיא גאנצע געשיכטע וואס בייא אייך איז פאר גיקומען ווייס איך, ווייל אביסיל האב איך גיזעהען, אונ דיא איבעריגע האט זיא מיר איבער גיגעבין זיא ווייס אז איך בין איהר גוט גיטרייא, יעצט האט זיא חרטה אויף דעם גאנצען גישעפט, דיא מוטער

האט איהר גינעבען צו ערקלערין אז דאס קאן ניט זיין , אז איך האב גיהערט פון איהר דיא ווערטער האט מיר פאר דראסין , שטייטס ! זאג איך ער האט זיך מיטין פאטער איבער גירעט וועגין דיר , אונ דוא ביזט גאר ניט דיא זעלבע וויא פריער , נו , חוה ! ניט אזוי פירט מען זיך , קורץ מיין ריידין איז אומזיסט , אונ זיא ווערט אכלה פאר מענדיל'ס זון , האט זיא מיר גיבעטען אז איך זאל אייך איבער געבען אז איהר זאלט אויף איהר קיין פארדרוס האבין , אונ איהר מוחל זיין :

ער גיט אוועק דעם זייגעריל אויפען טיש אונ זאגט , נו ציפה , זאגט אליין קאן מען וויסען ביי איצטיגע צייטין מיט וועמע מען האט אנגישעפט ? בדאי גיוועזן צו קריגען זיך מיטען פאטער אז הערין שיינע ווערטער פון אים , אים האב איך אן גימאכט שמערצין אונ איך בין גיבליבין אנאר .

וויים איך ? אפ שמין זיך די הארץ פון דעם איז ניט כדאי , צ זיא איז אנאר וואס זייט איהר שולדיג , זאל זיא זיך גיין גיזונטע הייט , איהר וועט באקומען אייער גלייכין .

אבער פאר דריסין מאג מיר ציפעלע , וואס בין איך עפים אנ זיא איז די קלוגע אונ מיר האט זיא גימאכט צום נארין ? גיין אי טעל איהר גיוויס ניט שווייגען , איך וועל זיך שוין זעהן מיט איהר אונ איהר געבין די גאב .

ציפה ווערט בלאס אונ שרעקט זיך טאמער זעט ער ז מיט איהר , איז דאך איהרע ארבעט אומזיסט , אונ זיא וועט נ בלייבין אנאר אונ אפאלשע געגין חוה'ן , זאגט זיא הערט ישרא עס פאסט גאר ניט פאר אייך צו ריידין מיט איהר , איהר דארף גיט פאר געמין ווער איר זייט , אונ ווער זיא איז , אונ איהר ה גיוואלט פאר ביינין אייער כבוד , אונ איהר גליקליך מאכין , אם עג האט זיא זיך אוים גילאכט פון אייך , הייגט אז איהר וועט רייד מיט איהר וועט זיא מיינען אין אמת'ן אז זיא איז איינע איז ד וועלט אונ זיא וועט נאך גוט לאכין פון אייך וויא איר בעט זיך בי איהר , אלזא ווען איך בין אויף אייער ארט וואלט איך גינוייבט

איהרע דאלער אמות .

ישראל בלייבט שטיל איינגע מינוטין , נאכהער זאגט ער צו
ציפען הערט איהר זייט גירעכט , אוים ! איך וויל איהר ניט קאנען ,
נאהר אויב אייך איז אנגענעהם וועל איך אייך בעטין אז איהר זאלט
איהר איבער געבין אז איך וועל אהתן , זאל זיא ניט מיינען אז זיא
האט מיר אפ גיזאגט , נאהר איהר זאלט איהר גיט דער צייל׳ן אז מיר
האבען דא גירעט .

ציפה ווערט בארוהיגט אזוי וויא זיא וואלט באצייגין גיוואהרין
מיט אגייעהויט , אנייע גשמה איז אין איהר אריין , . זיא זאגט
קאלט איך וועל אייך שוין טאהן די טובה , אונ זיא איז ווערט אז מען
אל איהר איבער געבין די נייס .

וועט איהר מיר טאן דיא טובה ?

גיוויס , זייט זיכער .

ציפה , פילייכט קאנט איהר מיט מיר גיין אלע נאכט אין סאר ?

אויב אייך איז אנגענעהם , בין איך צו פרידין .

גיוויס איז מיר זייער אנגענעהם .

אבער טאמער נועט תוה אן קומען ? וועט זיא זיין אין כעס
אויף מיר וואס איך גייא מיט איהר ניט ?

לאכט פון איהר היטעלע ציפה , קושט זיא אבערין .

גוט , איך וועל קומען אוהר אכט .

נוא וועל איך ווארטין אויף אייך .

זייט רוהיג , איך וועל שוין זיין , דער ווייל אדיע , איך מוז גיין
אדיע , גייט גיזונטער הייט .

אווינט זעהן מיר וויא ישראל מיט ציפה׳ן גייען אום אין סאד
ארימט אונ מיא רעט פערשידינע זאכען , נאכהער זאגט ישראל , אך
יא שיין עס וואלט גיוועזן , ווען די בעקערקעס טאכטער וואלט אויף
מען , זיא וואלט גיוויס חרטה גיהאט אויף איהר נארישען גידאנק .

אבער זיא וואלט נימיינט אז איך בין אייער ב . . .

נוא , וואס האט איהר מורא ? לאז זיא מיינען , עס וואלט נאך
נשער גיוועזן , עס וואלט איהר שוין גיקיצילט גוט אין סארצע ,

ציפה איהר האט שוין איבער געגעבן מיינע ווערטער וואס מיר האבן איבער גירעט וועגין איהר?

איך וועל זיין שפעטער — גאבין שפאציר, ווייל איך האב קיין צייט ניט גיהאט צו גיין.

פאר געסט ניט ציפעלע, דאס איז בייא מיר זייער אנגינעהם וואס איהר וועט איבער געבין די גוטע נאכריכט.

גיווים זייט איהר גירעכט ישראל, אזויא מיינט זיא אז זיא איז די קלוגע, זיא האט אייך אפ גיזאגט, אבער אז זיא וועט הערין די גוטע בשורה. וועט זיא מיינען אז איהר האט איר אפ גיזאגט.

מיר זעהן וויא חיה גייט ארום זייער אומרוהיג, וואס איז דיא מעשה וואס איזראעל איז גיטא? גיווים איז ניט אומזיסט, אלע אווינט קומט ער צו לעבען שטוב, יעצט זעט ער זיך ניט, זיא גייט צו זיין גישעפט זעהן פיליייכט איז ער פארנומען, אבער וויא גרויס איז גיווארין איהר שרעק אז זיא זעט ער איז גיטא.

זיא גייט אהיים זייער אומרוהיג, זיא קלערט גיווים האבין אים זיינע עלטערען איבער גערעט, נאהר דאס גלויב איך גיט, ער וועט ניט טאן אזא זאך, זיינע ווערטער זיינען היילינג, כפבט אז ער האט זיך מיט זיין פאטער געקריגט.

אויף מארגען זעהן מיר וויא ציפה קומט צו חוה'ן אונ זיא גיט איהר איבער די ווערטער:

נו חוה, ווער איז גערעכט? דוא ביזט שיין, אבער איך בין קלוג.

וואס מיינסטו דער מיט ציפה?

וועגען זייגער מאבער.

איך פאר שטייא ניט דיינע ווערטער זאג מיר וואס דו מיינסט?

עס איז פוסטע זאכען.

רייד ווייטער.

ער איז א בעטריגער!

מיט וואס? ציפעלע.

ער ווערט אחתן.

(חוה דיא בעקערקעס)

עס קאן ניט זיין ?

עס קאן שוין יא זיין, אונ זיא נעמט ארויס אפריגעלע פון קעשענע אונ ניט איהר איבער.

זיא ניט אחאפ דעם בריוויל, אונ לייענט איבער.

חוה!

איך ווער אתתן נאך שבת, איהר האט מיט מיר ניט מעהר וואס צו ריידען, אונ זיין שפאציערען געווים ניט. И. Т.

חוה ווערט בלייאס, אונ זאגט צו ציפה'ן, נו וואס זאגסטו אויף דעם? אסור אויב מען מאג זייא גלויבען פון דאנען אהין, ישראל זאל דאס מיר מאהן? די מוטער איז נירעכט, איך וואלט גיווים ניט גלויבען ווען ניט דער בריוויל, עס איז מעהר ניט אבושה פאר לייטען, אין שטעטיל קאכט אז ישראל איז שוין מיין חתן..

8.

דיא קנעטערקע.

גנענדיל, וואסערע ברויט ווער איהר איין מאכען, כאנטעקע אדער האלב ווידענע?

פריער דבשה זאלט איהר מאכען די כאנעוועס.

וואו איז די מולטער?

וואס זייט איהר דבשה אנאסט אין שטוב? עפים וויא מען בארף איך אין האנט דער לאנגען, איהר ווייסט אזוי וויא מיר, איהר דארפט גאר ניט הורין די קאפ מיט די זאכען, עס איז די קאפ ניגונג אן גירויישט פון די מארק ווייבער, אז זייא גייען ארוים פון שטוב ווערט דער נאך די קאפ וויא נאך אחתונה.

חוה'לע גיב דעם מענשען וואס ער בארף.

זיא גייט צום טיש. אונ ניט אים גיבעק. אונ ער באצאלט איהר וויא פיל עס קומט.

אז ער איז ארויס גינאנגען, האט זיא דער זעהן אטייכטער, זיא

צְבִּינְט אוֹיף אוּן הָאט גִיפוּנְעֶן זְעקְס טוֹיזֶענְד רוּבְּיל מִיט צְפָּאס, זִיא לִייעֶנְט אִיבֶּער דֶעם פָּאס, אָבֶּער עֶס אִיז אִיהר אוּמְבֶּעקַאנְט, כְּעֶן דַארְף זַיין אַבְּיַאוֹוֶעון אִין פָּאלִיצֵייא קְלֶערְט זִיא, אוּנ אִיז גְלֵייךְ אַוֶועק גִיגַאנְגֶען.

וואו גֵייסְטוּ תּוֹלע? פְרֶעגְט דִי מוּטֶער;
אִיךְ וֶועל בַּאלְד קוּמֶען.

זִיא קוּמְט אִין פָּאלִיצֵייא, הָאט זִיא גְרַאדֶע גִיטְרָאפֶען וִויא דֶער מֶענְשׁ זַאִיאַוֶועט פוּן זַיין הֶיזֶק, אִיךְ הָאבּ גֶעפוּנֶען, הָאט זִיא גֶענֶאגְט דֶער פְּרִיסְטַאוו, אוּנ הָאט אִים אִיבֶּער גִיגֶעבֶּען דִיא גֶעלְט, אִיהר קוּמְט אַ דְרִיטֶע טֵייל זָאגְט דֶער פְּרִיסְטַאוו צוּם מֶענְשֶׁען, אוּנ הָאט אִיהר גִיגֶעבֶּען צְוֵייא טוֹיזֶענְד רוּבְּיל אוּנ זִיא הָאט גֶעדַאנְקְט דֶעם פְּרִיסְטַאוו אוּנ אִיז אַוֶועק אַהֵיים:

הֶערְט גינענדיל, אִיהר הָאט גִיהֶערְט פוּן דִי גוּטֶע נַיים?
וָואס אִיז פַאר נַיים?
מִיט בּעריל דֶעם גַאלַאנְטֶערֵייצִיג.
מִיר וַוייסֶען גָאר נִיט, זָאגְט אוּנְז דבשה.
מִיר אִיז אַחידוּשׁ גַאנְץ שְׁטֶעטִיל קָאכְט וִויא אַקֶעסֶעל.

זֶעט אִיר דָאךְ, לַייט וַוייסֶען פוּן אַלֶע נַיים, אוּנ מִיר וַוייסֶען גָאר נִיט, עֶס קָאן זִיךְ אִיבֶּער קֶערֶען דִי שְׁטֶעטִיל מִיט דִיא דֶערְבֶּער אַרָאפּ, וַוייסֶען מִיר נִיט, וַוייל מִיר גֵייעֶן אִין עֶרְגֶעץ נִיט.

עֶס אִיז צוּ לַאכֶען פוּן דֶעם, אִיךְ הָאבּ גִימֵיינְט אַז אִיר וַוייסְט.
זָאגְט זְעה שׁוֹין! מִיט אִיהר אַז מֶען דַארְף רֵיידֶען, סוּז מֶען זִיךְ פְרִיעֶר גוּט אָן עֶסֶען מִיט בָּאב.
בּעריל'ס קְרָאם הַאלְט מֶען פַאר הַתְמָעט.
פַאר וָואס?

עֶר אִיז שׁוּלְדִיג אַסַךְ גֶעלְט, הָאבֶּען דִי בַּעֲלֵי חוֹבוֹת אָן גִיגֶעבִּין דִי פַּאפִּירֶען וַוייל מֶען זָאגְט אוֹיף אִים, אַז עֶר וִויל אָן זֶעצֶען, אוּנ זַיין זוּהנְ'ס קְרָאם מִיט דִי זַיינֶערְלֶעךְ הָאט מֶען אוֹיךְ פַאר הַתְמָעט, אַבְהָמָנוֹת אוֹיף אִים, עֶר אִיז גֶעבִיךְ גָאר גִיט שׁוּלְדִיג, מִיט זַיינֶע פִינְף פִינְגֶער הָאט עֶר אָן גִיקְלִיבֶּען דֶעם קַאפִּיטַאל, מֶען זָאגְט אַז

(תוה דיא געקערקעם) בֵּייא

בייא אִים אִין קְרָאם גֶעפִינְט זִיךְ בִּיז טוֹיזֶענְט רוּבִּיל אוּנ זייא זיינען גֶעבִּיךְ וִויא צוּ סִישְׁטְע .

חוה וָואס אִיז גִיוֶועסְן פַאר קְלֶערְט אוּנ הָאט זִיךְ קֵיין וָארְט נִיט גֶערוּפְן זִיא אִיז גֶעוֶועזְן אִיבֶּערְגֶעבְּרָאכְט פוּן דֶעם גִיפִינְ'ס , זִיא הָאט גָאר נִיט אֵיין גֶעהֶערְט זַייעֶר בְּרָאוְואָר , נָאר דִי לֶעצְטֶע וֶוערְטֶער הָאט זִיא דֶער הֶערְט , אִיז זִיא צוּ גִיגַאנְגֶען צוּ דִיא קָנֶעטֶערְקֶע אוּנ פְרֶעגְט .

וָואס זָאגְט אִיהר דבשה ?

אָט , מִיר ריידְען דָא וֶועגְען בֶּערִיל'ס אוּמְגְלִיק .

פוּן וַואנֶען ווייסְט אִיהר דָאס ?

אַשֵׁיינֶע מַעֲשֶׂה , גַאנְץ שְׁטֶעטְטֶעל ווייסֶען .

אֶפְּשָׁר אִיז נִיט אַזוֹי רִיכְטִיג וִויא מֶען זָאגְט ?

נייא , נייא , חוהעלע , מיינֶע אוֹיגֶען הָאבֶּען גִיזֶעהן וִויא עֶס אִיז אָן גֶעקוּמֶען דֶער פְּרִיסְטַאוו מִיט נָאךְ גַאצֵיילְנִיקֶעס , אוּנ מֶען הָאט זייא פוּן קְרָאם אַרוֹיס גֶעטְרִיבֶּען , אוּנ מֶען הָאט פַאר חַתְמֶעט , נָאכְהֶער זיינֶען זייא גֶעגַאנְגֶען צוּ ישראליק'ס קְרָאם , אוּנ הָאבֶּען דָארְטֶען אוֹיךְ פַאר חַתְמֶעט .

וִויא פִיל קוּמְט דָאס פוּן אִים גֶעלְט ?

מֶען זָאגְט אֵיין אוֹצָר רַב , אֶפְשָׁר דְרַייא טוֹיזֶענְט רוּבִּיל .

זִיא גֵייט אַרֵיין אִין קַאמֶער אוּנ טוּט זִיךְ אָן גְרוֹיס אַרְטִיג , אוּנ זִיא לָאזְט זִיךְ גֵיין דוּרְכֶען מִיר .

וואו גֵייסְטוּ חוהעלע ? זָאג מִיר — עֶפֶּעס דוּא בִּתְּט מִיר אוֹיס גֶעפוּצְט .

אִיךְ וֶועל בַּאלְד קוּמֶען , אוּנ אִיז אַוֶועק גִיגַאנְגֶען .

9.

אוֹיס גֶעפִירְט .

מִיר זֶעהן בייא בֶּעריל מיין זִיצֶען זייא אַלֶע פַאר קְלֶערְט , אוּנ ישראל זָאגְט צוּ דִי עֶלְטֶערְן בייא מִיר קָאן זִיךְ גִיפִינֶען סְחוֹרָה בִּיז

(חוה דיא בעקערקעס)

אלט הונדערט רוביל, אבער וואו פאר קויפט מען דאס?
אי נארעלע זאגט בעריל, איך מוז האבען צוויי טויזנד רוביל,
אויב ניט זיינען מיר אומגליקליך.
ווער האט דאס אונז גיקאנט צו דינגען? זאגט דרעזיל, אז
זייא וועלען נאר ניט הערען וואס איך האב זייא צו גיזאגט אין
אחודש ארום צו באצאלען, ווייל מיט אמאל וואו נעמט מען אזא
סומע, אונ וואו צו לייען איז אויך ניטא.
גיוויס האבען אונז גוטע מענשין צו גידינט, זאגט בעריל:
מיט אמאל עפינט זיך די טיר, אונ חוה איז אריין.
גוט גאוויגט אייך.
גוט יאהר:
בעריל האט אידר ניט גיקאנט, נאר דרעזיל האט איר גיקאנט
פון דער ווייטינס, אונ ישראל איז גיבליבען בלייאס, עס האט אים
אין הארצען אן גיהויבען צו קלאפען אזוי וויא מיט אהאמער, ער
זעהט וויא זיא איז זייער שיין אן געטאן, אונ זיא האט אים דער
מאנט זיין ליבשאפט וויא פריער איז געוועז, ער וואלט איר גיפאלין
אויפען האלז ווען קיינער וואלט ניט געוועזן, אך וויא שיין זיא איז,
זיא איז גיווארען פיל שענער וויא פריער.
וואס נוטס ווערט אידר זאגען פריילין?
איך בין געקומען צו אייך אז אידר זאלט מיר מאכן אטובה.
ווער זייט אידר פריילין? פרעגט בעריל.
איך בין פסח'ס טאכטער.
וואס ווילט אידר פאר אטובה זאל איך אייך טאהן?
איך וויל ביא אייך איין לייגען צווייא טויזנד רוביל.
זייא קוקען אידר אן אין די אויגען.
וואס וואונדערט אייך אזוי גוטע מענשין? איך ווייס וויא אידר
זייט נייטיג אין געלט, ווייל איך איך לייען די סומע אידר זאלט
ערען באפרייט פון אייערע שולדין, אונ זיא נעמט ארויס די סומע
געלד אונ לייגט ארויף אויפען טיש.
אי גאט! שרייט אויס בעריל.

מיין גוטע–ל בע–קינד שרייט דרעזל, אונ פאלט איהר אויפין האלז אונ קושט איהר, אונ טרערען רינען פון איהרע אויגען.

באטער — מוטער — דאס איז זיא... האט אויס געשריען ישראל.

טרייע–גוטע קינד, שרייט בעריל, איך... וועל... דיר...

זייא ניט אזוי צו מישט, זאגט חוה.

גיין ה–וע–לע — דו... ביזט... מיין... שנור...

אז זייא האבען זיך שוין בארוהיגט, זאגט בעריל, חוה לע דו וועסט זיין מיין שנור...

אייער זאהן האט דאך שוין אם...

ווער האט דיר דאס געזאגט?

זיא נעמט ארויס דעם בריוויל, אונ גיט ישראלין.

ער לייענט איבער, אונ ווערט צו שראקען, אונ נאכהער זאגט ער, חוה'לה, ציפה האט מיר איבער גיגעבען אז דו ווילסט ניט, אונ דו ווערסט אבלה פאר מענדיל'ס זאהן:

אזוי אזוי? האט דאס מיין גוטע פריינדין אונז צו געדינט, זייא האבען זיך ארויס גיגעבען וואס ציפה האט זייא געזאגט אונ זייא האבען ארויס גיזעהן אז ציפה האט זייא ביידען גינארט.

מען האט גישיקט רופין חוהס עלטערען, אונ זייא האבען זייא דער ציילט אלעם וואס די עלטערען האבען גאר ניט געוואוסט.

אין אייניגע טעג ארום איז געווען תנאים באי חוה'ן מיט ישראלין אונ זייא האבען גיבעטען ציפה'ן אויף תנאים, נאר זיא איז ניט געקומען, זיא האט זיך גישעמט צו ווייזען די אויגען.

אונ אין פערלויף פון נעקס חדשים האט חוה אויס געביטען איהר פאמיליע, אונ זיא איז געווארען מאדאם מייץ, אונ זייא לעבין גליקליך, אונ אין גישעפט ביי בערלען האבען זייא אויך א טהייל גאר דיא צוויא טויזענט רוביל.

ענדע

(חוה דיא בעקערקעס)